

Caramelles

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Santa Maria d'Oló
Alçada: 507

Coordenades:

Latitud: 41.87402
Longitud: 2.03484
UTM Est (X): 419910
UTM Nord (Y): 4636239

Classificació

Número de fitxa 08258-233
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Segle XIX-XXI
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Tradició vigent
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 26/03/2020 - 01:00

Descripció

Les caramelles s'han de posar en relació amb les festes del cicle de primavera, que suposaven un esclat d'alegria popular en forma de cants i balls. La Pasqua i el Roser de Maig eren les principals festes d'aquest cicle. A Santa Maria d'Oló les caramelles tenen una important tradició i arrelament, i han estat tradicionalment vinculades al ball de bastons. Actualment les cantades de caramelles es fan per Pasqua

florida. La colla de caramellaires surt a cantar amb l'acompanyament dels bastoners. Ho fan el dissabte en els ravals i en alguns carrers del poble, i el diumenge al matí comencen pel casc antic i fan la resta de carrers. Al migdia acaben a la plaça de l'Església nova, on es canten i ballen totes les peces. Després de les actuacions recullen presents de la gent que els escolta. Els diners recaptats serveixen per pagar els desplaçaments dels bastoners i també un sopar a tots els cantants i balladors. Aquest any 2020 s'ha fet un nou arranjament per tornar a cantar el Vals de cal Borrasca, una cançó popular pròpia d'Oló que s'atribueix a Josep Camprubí Vilar (l'avi Borrasca) i que ja es cantava en les caramelles a principis de segle XX.

Observacions:

Fotografies facilitades per la Colla de bastoners i caramelles, i per Josep Canamasas Güell
Informació facilitada per Josep Canamasas Güell

Història

La tradició de les caramelles al municipi d'Oló ja és present almenys des del segle XIX. D'aquesta època reculada se'n coneixen notícies disperses. Se sap que sovint sortien colles vinculades amb entitats o també en funció de certes rivalitats. Mossèn Lluís FREIXA (1975) ha pogut remuntar la memòria oral referida a les Caramelles al 1870. Parla de rivalitats entre el cor de Sant Pere, format per homes, i el Cor de Santa Filomena, format per dones. El 1901 un grup de socis de la Congregació de Sant Lluís Gonçaga demanava els vestits dels bastoners al seu president per poder sortir amb les Caramelles el dia de Pasqua. D'això es dedueix que aquesta congregació també preparava les seves caramelles, a més dels bastoners. En un moment determinat, quan als anys 1920 s'organitzà el club de futbol, també els membres d'aquesta entitat es van convertir en animadors de les caramelles, fins que van desaparèixer.

En aquesta època una persona molt vinculada a la música popular i a les tradicions fou Josep Camprubí Vilar (1872- 1946), més conegut com l'Avi Borrasca. Era pagès però la seva gran passió fou la música. Era autodidacta i de jove tocava l'acordió. Col·laborà en totes les festes del poble, especialment religioses, i dirigí el cor Parroquial fins entrada la dècada de 1920. Fos o no ell el compositor del popular Vals de cal Borrasca (ja que hi ha diferents teories) el cert és que va ensenyar aquesta melodia (que es cantava sobretot a les caramelles), la va popularitzar i la va difondre a les generacions posteriors.

En un principi les caramelles començaven a cantar pels ravals i acabaven al poble el mateix matí de Pasqua. A mesura que el poble es va fer més gran es va cantar als ravals el dissabte a la tarda i al poble el diumenge al matí (això com a mínim des dels anys 1930). Els diners recaptats servien per realitzar alguna excursió. Tradicionalment, els mestres i metges solien contribuir a organitzar les caramelles, que s'assajaven al Centre Catòlic i algunes vegades comptaven amb la participació de la Cobla Principal del Bages. A la dècada de 1950 la direcció anava a càrrec de la mestra Dolors Comellas Morrall i el metge Jaume Palomeras Marçal. Els anys 1960 va assumir-ne la responsabilitat Joan Canamasas Puigbó. En aquesta època hi ha constància que els caramellaires van fer sortides a diferents ciutats catalanes. Els anys 1970 Lluís Coma Coll va assumir la direcció de les caramelles. Aleshores es cantava un pupurri sobre els esdeveniments polítics locals, a més d'altres peces tradicionals, i en una ocasió es va tornar a cantar el Vals de cal Borrasca. Cap al final de la dècada de 1970 o principis dels vuitanta va agafar el relleu Jordi Portabella Ciuró, amb l'ajuda de Marta Güell o Marta de Moratones. Els anys 1985 i 1986 va dirigir les caramelles Ignasi Balançó, amb l'ajuda de Teresa Rodorerda Ollé. Fins aquesta data les caramelles es cantaven a tres veus. A partir d'aquí i fins a l'actualitat s'han cantat a una sola veu. El següent director va ser Pere Jubany Serra. L'any 1992 en particular no hi va haver caramelles, només ball de bastons. L'any següent va assumir la direcció Joan Camprubí Puig, que ho va fer uns quants anys. A principis de la dècada del 2000 van encarregar-se de la direcció alumnes avançats de l'escola de música, com la Íngrid Prat València o la Laia Prat Ciuró. Altres anys els directors van ser diversos: una mestra de l'escola o una parella de músics (la Rosa i en Carles Bisquerra). Al final de la dècada ho va fer la professora de l'escola de música Laura Gual. Finalment, a la

segona dècada del segle XXI se n'ha fet càrrec l'escola de música.

Bibliografia

BALLÚS, Glòria (2000). Guia de festes del Bages. Centre d'Estudis del Bages, Col·lecció guies, núm. 2, Manresa, p. 216.

FERRER, Llorenç i altres (1991). "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 180-181, 191-192, 212.

FREIXA, Lluís (1975). Retall d'història del municipi de Santa Maria d'Oló, Vic.

GÜELL SABATA, Àngela (1988). "Santa Maria d'Oló", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 473.

Anònim (1996). "Aniversari cultural", Ologràfic, núm. 3 (abril de 1996), Santa Maria d'Oló, p. 4.

